

# Učiteljski Tovarš.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dne vsakega meseca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.  
za pol leta 1 gold. 30 kr.

Tečaj IX. V Ljubljani 15. junija 1869.

List 12.

## Ljudska šola naj bode zares ljudska.

Že nekaj let se čuje: „Šol, šol nam je treba! Napravite šole povsod, kjer jih še nimajo!“ In zares, ta klic je pri nas imel že precej vspeha; imamo že na polovico več ljudskih šol, kakor jih je bilo pred nekaj leti; ali poglejmo tudi, če šole res koristijo ljudstvu toliko, kolikor se od njih po pravici pričakuje! — Ni še dovolj, da dandanašnja mladina zna za potrebo brati in nekaj pisati, ako pa se zraven tega ne vidi pri njej ne trohice kake boljše višje izreje, kakoršne je treba sedanjemu ljudstvu. Vidi se iz tega, da se morajo naše ljudske šole zdatno zboljšati in tu pa tam popolnoma prestrojiti. Ne naštevamo zaprek in napak, ki jih imajo naše ljudske šole na vnanje, kajti te vsak pravi šolski prijatelj sam lahko opazuje; le ljudskemu učitelju priporočamo nekaj vodil, po katerih naj bi se ravnal, da bi bile ljudske šole po svojem lepem pomenu zares ljudske.

Ljudski učitelj, ki ljubi ljudstvo, bode si po vsi svoji moči prizadeval, da med ljudstvo razširja pravo omiko in sicer po vseh potih, kjerkoli more to storiti. On naj

1. svojo srenjo dobro opazuje in se jo uči, prav do serca poznati. Vedeti mora njene splošne in posebne potrebe, pri višjih in nižjih, pri premožnih in ubogih, pri velikih in malih. Kakoršna je srenja v večji, taka je šola v manjši meri. Učitelj ne sme nikoli misliti, da ima v šoli le samo neumne in priproste otroke pred seboj, kakor tudi ne, da so njegovi učenci že odrasčeni gospodarji in gospodinje. Domača izreja je pri otrocih različna — šolska mora biti bolj splošna — taka, da

pelje vse vkup do edinega pravega namena — do prave omike, ktera ima korenino v poštenem in dobrem kerščanskem sercu; vendar pa mora učitelj, ko dela za splošno ljudsko omiko, gledati in se tudi ravnati po posamesnih razmerah svojega kraja in celó po okoliščinah posamnih deržin, kar naj mu bode pomoček k splošni izreji.

2. Učitelj naj vsako priliko dobro obrača v to, da prostim ljudem kaže, kako koristno in potrebno je za vsakega človeka, da je omikan, in da se omika more le v dobri šoli od mladih nog vkoreniniti. On naj posebno staršem in sploh odrasčenim dopoveduje, da šola more le takrat vspešno in koristno za svoj vzvišeni namen delati in kaj storiti, kedar jo podpira domača izreja. On naj starše, ki hodijo vprašat, kako se njih otroci v šoli vedejo, prav vljudno sprejema, in naj pri tej priliki ne pozabi svoje dolžnosti, namreč, da vnema tudi starše za vse dobro in lepo. Zeló napačno je, ako učitelj skerbnemu očetu ali dobri materi, ki pride k njemu pozvedovat po svojih otrocih, merzlo ali še celó nevoljno odgovarja. Tudi učitelj naj ne bo tako neumen, kakor so nekteri vradniki starega kopita, ki mislijo, da je ljudstvo zavoljo njih na svetu, in ne oni zarad ljudstva.

3. Učitelj naj z otroci bolj izobraženih staršev prav varno ravná, da pri starših ne zgubi veljave. Akoravno so marsikteri starši sami domá pri vzrejanji bolj poverhni, pa vendar tirjajo, in to po pravici, da se njihovi otroci v šoli lepo vzrejajo.

4. Posebno previdno naj se učitelj vede z osebami, ki imajo pri srenji več vpljiva. Zeló napačno je, ako učitelj sam daje priliko do kake razdražbe pri srenjskih možeh.

5. Učitelj naj si pozneji, ko vidi, da mu srenjčanje zaupajo, zeló prizadeva, da se v veljavi vterjuje, in da z naj manjšo napako ne zapravi svojega dobrega imena. Le takrat, ako je učitelj mož, kakor zahteva in velewa njegov stan, more za splošno národsko omiko mnogo storiti v svojem kraju.

6. Učitelj naj bode svojim srenjčanom v vseh rečeh pravi voditelj in svetovalec. On naj si po naj boljših časopisih, spisih in po vseh pripravnih potih pridobuje po duhu časa pravih zaumenov v vseh zadevah, posebno pa v teh, ki se tičejo gospodarstva in obertnijstva v svojem kraju. On naj, kedar koli vidi, da je tù pa tam treba svetovati ali ljudi na

pravo pot napeljevati, ne opušča tega; z eno besedo: učitelj naj bode v svoji srenji ne le učitelj med štirimi stenami pri svojih učencih, temuč povsod, kjer koli je treba ljudstvo podučevati in razširjati pravo omiko.

Pravi učitelj naj ne bode samo abecedar, temuč mož, ki mladini in sploh ljudstvu koristi ne le s šolskim naukam, temuč tudi s svojim zgledom in s svojo veljavo.

Posebno sedaj, ko je po novi šolski postavi napočila šolstvu in učiteljstvu nova doba, naj se ljudski učitelj še enkrat toliko trudi, da bodo ljudske šole zares prave ljudske šole, in da bode on v resnici pravi ljudski učitelj. P.

## P o d u k

*začasne okrajne šolske oglednike na Marskem, Šleskem, na zgornjem in spodnjem Avstrijskem, Tirolskem in na Kranjskem.*

Razglasil c. kr. minister bogočastja in uka zadevnim političnim deželnim poglavarjem 18. maja 1869, s št. 140/p.

§. 1. Okrajni šolski oglednik mora dobro vedeti, kakošno je ljudsko šolstvo v njegovem okraju, mora na to delati, da se šole boljšajo in pospešujejo, in mora posebno za to skrbeti, da se prepolnjeni šolski razredi delé, da se dosedanje šole širijo in nove vstanovljajo. On mora javne in zasebne šole, kolikorkrat je mogoče, ogledovati in po postavi obiskati.

Tudi mora oglednik storiti pri šolah svojega okraja vse to, kar mu o tem še posebej naroči poglavar okrajne ali deželne šolske gosposke.

§. 2. Kedar pride oglednik v šolo, mora gledati:

a) kakošna je šolska hiša, če je v zdravem kraju in če ni blizu kaj takega, kar bi mladini škodovalo ali šolski poduk motilo;

b) ali so šolske sobe in šolska oprava v dobrem in primernem stanu, ali se skrbí za potrebno kurjavo in zračenje šolskih sob in ali je tu vse lepo čedno in v redu;

c) ali ima šola telovadišče, ali je pri šolah na deželi šolski vert za kraju primerno podučevanje v gospodarstvu, posebno v sadjereji, v svilstvu, čebelarstvu in obdelovanji povrtnine, in ali se učitelj peča s takim podukom.